

Javna služba v sadjarstvu

Poročilo strokovne naloge Zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala sadnih rastlin - 2018

JAVNA SLUŽBA
V SADJARSTVU

Javna služba v sadjarstvu

Poročilo strokovne naloge Zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala sadnih rastlin - 2018

Biserka DONIK PURGAJ
Davor MRZLIČ
Anita SOLAR

Ljubljana, julij 2019

Naročnik in financer strokovne naloge Zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala sadnih rastlin v okviru izvajanja Javne službe v sadjarstvu je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Izvajalci Javne službe v sadjarstvu

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (KGZS ZAVOD MB) – pečkarji in koordinacija

Podizvajalca

Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani (BF) – hruška

Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) – jabolana in koordinacija

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (KGZS - Zavod GO) – koščičarji in kaki

Podizvajalca

Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani (BF) –

breskev, nektarina, marelica, češnja in sliva

Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) – kaki

Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) – lupinarji in jagodičje

Podizvajalec

Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani (BF) – oreh, leska in kostanj

Nosilci za posamezno sadno vrsto:

Biserka Donik Purgaj mag. inž. hort. (KGZS ZAVOD MB) – jabolana

Boštjan Godec, univ. dipl. inž. agr. (KIS) – jabolana

dr. Metka Hudina (BF) – hruška, breskev, kitajska breskev, nektarina

dr. Darinka Koron (KIS) – jagoda, malina, ameriška borovnica

Davor Mrzlić, univ. dipl. inž. agr. (KGZS - Zavod GO) - kaki

dr. Anita Solar (BF) – oreh, leska, kostanj

dr. Matej Stopar (KIS) – kaki, koordinacija Javne službe v sadjarstvu

dr. Valentina Usenik (BF) – češnja, sliva, marelica

Uredil

dr. Jože HLADNIK

Fotografija na naslovnici

dr. Anita SOLAR

Izdajatelj

Javna služba v sadjarstvu, Ljubljana 2019

Publikacija je izšla v elektronski obliki in je objavljena na spletnih straneh Javne službe v sadjarstvu, <https://sadjarstvo.javnesluzbe.si>.

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](https://cobiss.si)-ID=[301704192](https://cobiss.si)

ISBN 978-961-94752-3-2 (pdf)

Kazalo vsebine

PEČKARJI	4
Matična nasada Selo in Sadjarski center Gačnik	4
KOŠČIČARJI IN KAKI	6
Sadjarski center Bilje	6
OREH IN KOSTANJ.....	7
Matični nasad lupinarjev Maribor	7

PEČKARJI

Biserka Donik Purgaj mag. inž. kmet. (KGZS ZAVOD MB)

Matična nasada Selo in Sadjarski center Gačnik

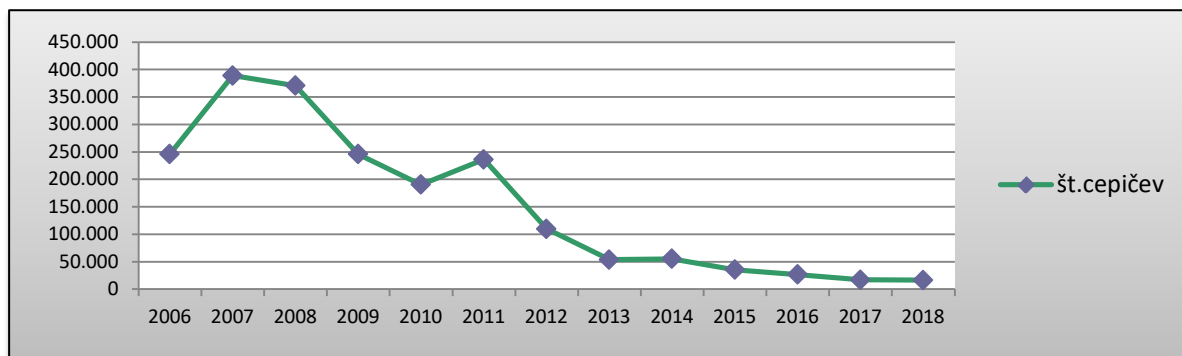
Preglednica 1: Letni cilji in kazalniki za doseganje ciljev pri pečkarjih

Letni cilji	Kazalniki za doseganje letnih ciljev
• vzpostavitev matičnega nasada starejših, že uveljavljenih sort pečkarjev, za pridelavo kakovostnega in sortno pristnega razmnoževalnega materiala (cepičev) kategorije CAC material; • dosaditev matičnih rastlin kategorije certificiran material z namenom dopolnitve obstoječega matičnega nasada z novimi sortami; • zagotavljanje certificiranih cepičev odbranih sort jablan in hrušk z glavnino najbolj iskanih sort jablan in hrušk za tržno pridelavo; • zagotavljanje CAC materiala (cepičev) lokalnih sort jablan in hrušk.	• vzdrževanje obstoječega matičnega nasada certificiranega materiala jablan in število matičnih rastlin; 1235 matičnih dreves • vzdrževanje matičnih nasadov CAC materiala jablan in število matičnih rastlin; 296 matičnih dreves • v letu 2018 pridelati do 150.000 cepičev jablan certificiranega materiala • v letu 2018 pridelati do 50.000 cepičev jablan CAC materiala • prodati domačim drevesničarjem do 50.000 cepičev jablan kategorije certificirani material • prodati domačim drevesničarjem do 10.000 cepičev jablan kategorije CAC material • viške izhodiščnega materiala ponuditi na tujih trgih
- prenos znanja	- napisano letno poročilo

V matičnem nasadu Selo s površino 1,95 ha smo oskrbovali okrog 1.600 matičnih dreves, ter matični nasad Gačnik, kjer oskrbujemo 0,34 ha veliko površino odpornih sort in starih sort.

Vsa redna vzdrževalna dela so bila opravljena pravočasno in dosledno. V postopku uradnega potrjevanja smo oddali letne prijave, bili preverjeni za izpolnjevanje pogojev za uradno potrditev semenskega materiala. Pregledana je bila ustrezna dokumentacija, evidence, ustreznost zemljišča, ustreznost varovalnega pasu. Kot dobavitelji moramo izpolnjevati pogoje za pridelovanje izhodiščnega materiala v skladu s Pravilnikom o trženju razmnoževalnega materiala in sadik sadnih rastlin, namenjenih za pridelavo sadja (Ur. L. RS, št. 17/06 in 107/2009). Opravljena so bila vizualna opazovanja, vzorčenja v skladu s predpisi zdravstvenega varstva rastlin.

Prodaja v letu 2018

Grafikon: Pregled prodaje cepičev od leta 2006 do 2018

S prodajo na trgu nismo zadovoljni, rezultat pa je tudi posledica razmer v intenzivni panogi in posledično v drevesničarstvu. Upad prodaje, je posledica vdora tujih večjih ponudnikov, ki so ugodnejši in predvsem dostopnejši z novejšimi sortami (Italija) naša območja pa vse manj pomembna za širjenje novih sort.

Ocenjeni pridelek je dosegel 150.000 cepičev, od tega pa smo uspeli prodati v letu 2018 zadovoljivo količino cepičev glede na razmere v drevesničarstvu.

Realizacija prodaje je pokazala, da smo skupno prodali (graf spodaj) v letu 2018 16.360 cepičev, od tega 4.660 cepičev certificiranega statusa (VF), ter 11.700 cepičev CAC kategorije. Od skupne načrtovane prodaje 50.000 certificiranih cepičev smo realizirali 9,32 % načrtovanega. Pri ponudbi CAC razmnoževalnega materiala smo realizirali od 11.000 načrtovanih cepičev prodajo za 97,5 %. V matičnem nasadu se skozi vegetacijsko dobo intenzivno spremljajo fitosanitarni pregledi, v letu 2018 jih je bilo kar 8.

KOŠČIČARJI IN KAKI

Davor Mrzlić uni. dipl. inž. kmet. (KGZS - Zavod GO)

Sadjarski center Bilje

V SC Bilje pridelujemo izhodiščni matični material koščičarjev in kakija za potrebe slovenskih drevesničarjev, viške prodamo na Hrvaško. V letu 2018 smo redno oskrbovali matična drevesa v obeh mrežnikih in v zunanjih matičnih nasadih češenj, višenj in kakija v Biljah ter vodili potrebno dokumentacijo. Dosadili smo matični nasad češenj. Poleti 2018 smo drevesa v mrežniku I testirali na šarko zaradičasne izpostavljenosti vektorjem bolezni poleti 2017, nevihta je namreč konec junija 2017 raztrgala proti-insektno mrežo mrežnika I. Vsi testi so bili negativni, matična drevesa so zdrava, v mrežniku I smo lahko poleti rezali cepiče za drevesničarje.

Iz mrežnika I (kategorija certificiran material) smo v letu 2018 prodali 25.770 oces, kar je 24 % manj kot v letu 2017. Iz mrežnika II in zunanjih matičnih nasadov (C.A.C. kategorija cepičev) smo prodali 50.440 oces, enako kot leto prej. Od skupne količine 70.140 prodanih oces (leto prej 76.480 oces) smo v zimskem času drevesničarjem zagotovili 7.190 oces, poleti pa 62.950 oces. Na Hrvaško smo izvozili 9.500 oces kategorije certificiran material in 8.500 oces koščičarjev kategorije C.A.C., večino (16.000) poleti.

Preglednica 2: Letni cilji in realizacija kazalnikov za doseganje letnih ciljev za nalogo Zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala koščičarjev in kakija v letu 2018

Letni cilji	Kazalniki za doseganje letnih ciljev
- oskrba (zaščita, gnojenje, rez, namakanje,...) obstoječih certificiranih matičnih dreves v mrežniku I in	- število vzdrževanih matičnih dreves CAC kategorije v matičnih nasadih (281)
- oskrba matičnih dreves CAC kategorije v mrežniku II in na prostem	- število vzdrževanih matičnih dreves (certificiranih, mrežnik I) v matičnih nasadih (71)
- dosaditev matičnega nasada CAC kategorije	- število dosajenih matičnih dreves CAC kategorije (15)
- zagotavljanje certificiranih cepičev iz mrežnika I	- število v mrežniku pridelanih certificiranih cepičev (19.700)
- zagotavljanje CAC cepičev iz mrežnikov in iz matičnih nasadov na prostem	- število pridelanih cepičev CAC kategorije iz matičnih nasadov v mrežniku in na prostem v Biljah (50.440)

Pri nalogi Zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala koščičarjev in kakija v letu 2018 nismo realizirali vseh kazalnikov za doseganje letnih ciljev, predvidenih po programu dela za leto 2018. Prodaja certificiranih cepičev je bila slabša od pričakovanj, nismo dosegli načrta 23.000 oces, ampak prodali le 19.700 oces.

OREH IN KOSTANJ

dr. Anita Solar (BF)

Matični nasad lupinarjev Maribor

V preverjanju imamo matična drevesa slovenskih sort oreha Elit, Petovio, Haloze, Rače-866, MB-24, Krka in Sava ter selekcij kostanja Kozjak in Avbar. Pri orehu smo zabeležili čas brstenja in odpad listov ter ocenili napadenost z bakterijsko črno pegavostjo in rjavo pegavostjo oreha. Z izjemo enega drevesa sorte Elit so drevesa iste sorte izenačeno brstela. Nekaj več variabilnosti je bilo pri odpadanju listov, ko so najbujnejša mlada drevesa sort Sava in Krka odvrгла liste 10 do 14 dni pozneje kot izhodiščna matična drevesa. Pri kostanju nismo opazili znamenj napada kostanjeve šiškarice, se je pa eno drevo selekcije Avbar okužilo s kostanjevim rakom. Skupaj smo vrednotili 57 dreves oreha in 4 drevesa kostanja.